

• ASTERKO GAIA •

Herri prentsa

Hiru agerkari, eredu bana

Euri asko egin du 1988. urtean Arrasate Euskaldun Dezagun euskara elkarteak Arrasate Press aldizkaria abian jarri zuenetik. Perretxikoak bezala ugaldtu ziren herri prentsako aleak. Bakoitzak bere bidea egin du eta badago aldea proiektu batetik bestera. Herri prentsaren hiru adibide aukeratu ditugu eta haien ereduak azaldu: hamar urte bete dituen *Hernaniko Kronika* egunkaria, beste hainbeste urte bete dituen Debagoienako *Goiena* agerkaria, eta hainbat eskualdetan tokia duen *Hitza*.

ONINTZA IRURETA AZKUNE

Goian, ezkerrean,
Hitzaren aldeko
kanpaina
Azpeitian.
Eskuinean,
*Hernaniko
Kronika*
langileak 10.
urteurreneko
kamisetekin.
Behean, *Goienako*
langileak 10.
urteurreneko
ekitaldian umore
onez.

Hernaniko Kronika

Auzoko azken txokoko informazioa

HERNANIKO KRONIKA 2000. urtean sortu zuen herriko Dobera Euskara Elkartek. Aldizkaria ala egunkaria izango zen eztabaidatu zuten eta egunerokoaren aldeko apustua egin zuten. Hala, astean bost egunez A3 formatuko orria publikatzen hasi ziren. Gaur egun, astelehenetik ostiralera orri bat, eta larunbat eta igandetan gutxienez zortzi orriko bana egiten dute. Etxe guztietako postontzietan *Kronika* egunero banatzea oso garestia litzateke, eta beraz, gainerako egunkariak saltzen diren tokietan dago, alegia, kiosko, okindegi eta liburu-dendetan. Hala adierazi digu Eñaut Agirre kazetariak: “Egunero beste periodikoen ondoan jartzen zara eta jendeak hartzen zaitu edo ez. Termometro lana egiten du, hartzen duenak interesa daukalako hartzen du”. *Kronika* doan banatzen da, eta zenbait jende, beste egunkaririk edo ogirik erosi gabe *Kronika* bila gerturatzeko da kioskora edo okindegira. Astegunetan 4.000 ale banatzen dira eta asteburuetan gehiexego, 4.500 inguru. Hernanik 19.500 bat biztanle eta 7.000 etxe ditu, eta *Hernaniko Kronika* ale bakoitza hiru-lau pertsonak irakurtzen dutela kalkulatu dago, hau da, 12.000-15.000 irakurle ditu egunero.

Egunkaria Hernanin banatzen da, baina Goizueta eta Arano herri nafarretara ere iristen da. Astigarragako Ergobi auzoan ere jasotzen dute, eta okinari esker, Urnietako hainbat tokitara ere heltzen da. Dena den, ez da haien asmoa eskualdera zabaltzea: “Herri batzuen artekoak harreman naturalak dira, Astigarragara eta Aranora festetara beti joan izan da hernaniarra. Hedatze batzuk intenzioz egiten ditugu eta beste batzuetan tirada zabaltzeko eskatu egin izan digute”. Esate baterako, Astigarragako kultur etxeak egitaraua bidaltzen du *Kronikara* eta hilean behin edo argitaratzen dute. Bestetik, Buruntzaldeko Euskara Batzordeak egiten dituen kanpainak zabaltzeko bestelako hedabiderik ez dagoenez Astigarragan, *Hernaniko Kronika*

Astegunetan 4.000 ale banatzen dira eta asteburuetan 4.500 inguru. Ale bakoitza hiru-lau pertsonak irakurtzen dutela kalkulatu dago, hau da, 12.000-15.000 irakurle ditu egunero, 19.500 biztanleko herrian

Astigarragara ere hedatzen da kanpaina garaietan. *Kronika*ko kideek argi dute, ordea: “Eskualdeak ez du lehentasunik. Jendeak badauka informazio globala eta behar duena gertuko informazioa da, bere auzoko azken txokoa gertatu den hori ematea nahi du. Eskualdeko hedabideak ez du logikarik baldin eta herriko auzoko elkarteko hori galtzen baldin badugu”.

Erdaldunak ere irakurle

Herrian zenbat euskaldun diren galdetu diegu langileei, irakurle potentzialak irudikatzen dituzte. Bada, argitu digute erdaldunek ere irakurtzen dutela egunkaria. Erdaldunek euskaraz? “Egunkariaren lehenengo helburua informazioa ematea da eta bigarren helburua euskararen normalizazioan tresna izatea. Erdaldunek ere *Kronika* hartzen dute, argazkiak, eskelak eta zerbitzuak —goardiako farmazia zein den, adibidez— begiratzen dituzte. Inoiz euskaraz irakurtzen ez den etxean ere *Kronika* badago. Gure merkatua herri osoa da”.

300.000 euroko aurrekontua

Zazpi langile ari dira *Hernaniko Kronikan*; administrazioan eta publizitatean hiru eta kazetari lanetan beste hiru. Zazpigarrenak ordukako lana egiten du egunkaria inprimatzen. *Hernaniko Kronika* Dobera Euskara Elkartek argitaratzen du. “Erabaki potoloak” euskara elkarteko zuzendaritzan hartzen dira. Zuzendaritzan *Kronika*ko langile bat dago; orain, Eñaut Agirre kazetaria. Eguneroko kudeaketa egunkariako langileen esku dago.

2010ean 300.000 euroko aurrekontua izan du. %55 autofinantzatua da, horren %80 inguru publizitatearen bidez (iragarkiak eta eskelak, besteak beste) lortzen dute, eta gainerakoak borondatezko ekarpenak dira (Dobera-*Kronika*ko bazkideak tarteko). Diru-sarreraren %45 Udalak (erdia), Foru Aldundiak (laurdena) eta Eusko Jaurlaritzak (laurdena) emandakoa da.

Goiena

Kazetari multimediak jomuga

DUELA 22 URTE *Arrasate Press* aldizkaria abiatu zen Gipuzkoako Debagoiena bailarako Arrasate herrian. Euskal Herriko herri prentsaren lehen alea izan zen. Horren ondotik etorri ziren hainbat eta hainbat astekari, hamabostekari eta hilabetekari, Euskal Herrian, eta baita Debagoiena eskualdean bertan ere. Debagoienako ia herri guztiek –bailarakoak dira Arrasate, Bergara, Oñati, Aretxabaleta, Eskoriatza, Antzuola, Elgeta eta Gatzaga. Aramaio arabarra ere Goienaren barruan dago– sortu zuten aldizkaria eta bakoitza bere aldetik ibili zen 2000. urtera arte. Bergarako eta Arrasateko euskara elkarteek eskualdeko hedabideak bateratze bidean jartzeko proposamena luzatu zuten, batik bat, bi arrazoi kontuan hartuz: batetik, herriko aldizkarigintzatik eskualdeko egunkariaren logikarako jauzia ematea. Bestetik, ordurako baziren Arrasaten eta Bergaran telebista bana, eta horien mantenu-zama kontuan hartuta telebista proiektu bakarra egitea proposatu zen.

2000ko abenduaren 1ean argitaratu zen *Goienkariaren* lehenengo zenbakia, egunkari formatukoa (A3 neurrikoa), baina astean behin argitaratzen zena. Horrekin batera, aurrez herri gehienek zeukaten aldizkaria ere banatzen zen. 2010eko bukaerara egingo dugu jauzia orain. Gaur egun, *Goiena* du izena astean bitan argitaratzen den egunkari formatuko agerkariak. Ostiraletan bailara osora banatzen da doan, etxeko postontzietan 20.000 ale utziz. Astelehenetan produktu bera banatzen da, baina ez da doakoa, urtean 38 euroko harpidetza ordaintzen dutenek etxean jasotzen dute eta kioskoan ere salgai egoten da. Tirada 5.000 alekoa da. Duela hainbat urte herrietako euskara elkarteek sortutako aldizkariak ez daude jada. Horixe izan da apustua, herri bakoitzak bere aldizkaria izan beharrean, indarrak batu eta eskualdeko prentsa egitea.

Euskara elkarteek sortutako herriz herriko aldizkariaren tokian Goiena enpresa kooperatiba dago orain, eskualdeko tamaina hartu eta multimedia proiektu bihurtu den ia 50 langileko enpresa kooperatiba

Goiena multimedia

Hasierako *Goienkaria* aste-karitik gaur eguneko *Goiena* astean bikora hainbat aldaketa izan da. Besteren artean eskualdeko eta herriko informazioaren trataera periodistikoa egokitu behar izan dute. Errezeloak izan ziren, eskualdeko agerkaria sortuz gero herriko informazioa galduko ote zen eta herri txikiak irabazteko baino galtzeko ez ote zuten. Eneko

Azkarate Goienako Eduki zuzendariaren ustez, herri handienak eskuzabalak izan ziren herri txikiak tokiak eginez. *Goienan* bi atal ederki nabarmentzen dira; bata, eskualdeko informazio orokorra lantzen duena, eta bestea, herriz herrikoa jorratzen duena, Azkaratek dioten moduan, “jendeak herrikoa baloratzen segitzen baitu”.

Papereko *Goienaz* ari gara, baina Goiena enpresa kooperatiba da eta paperaz gain, telebista, irratia eta Interneteko webgunea ditu. 49 langile ditu Arrasate, Bergara eta Aretxabaleako egoitzetan banatuta. Berandu baino lehen egoitza bakarrean biltzea nahi dute. Fisikoki gertu egongo dira eta garatzen jarraitu nahi duten kazetaritza ereduari eusteko aukera gehiago izango dituzte. Alegia, kazetariak, edo gaika espezializatuko dira edo herrika, eta langile bera arituko da paperean, Interneten, telebistan eta irratan. Hedabide bakoitzerako, gai bera landuko duen kazetari bana izatea, Azkarateren hitzetan, ez da jasangarria, ez ekonomikoki ezta periodistikoki ere.

2.300.000 euroko aurrekontua

Goiena Komunikazio Taldeak 2.300.000 euroko aurrekontua dauka. Autofinantzaketa bidez diru-sarreraren %61 lortzen dute. Diru-sarreraren beste atal garrantzitsua Debagoienako eta Aramaioko udalen bidez lortzen dute.

Euskara elkarteek sortutako herriz herriko aldizkariaren tokian Goiena kooperatiba dago orain, eskualdeko tamaina hartu eta multimedia proiektu bihurtu den ia 50 langileko enpresa kooperatiba.

Hitza

Nazionala, herrialdekoa, lokala eta hiperlokala

ASTEARTETIK IGANDERA *Berria* egunkaria, ostirale-tan herrialdetako *Hitzak*, asteartetik ostiralera eskualdeko *Hitzak* eta Interneten herrikako webguneak. Labur esanda horixe EKT Euskarazko Komunikazio Taldearen eskaintza informatiboa. Lau dimentsio batzen dituen eskema hori egituratu berria da. Alabaina, abiapuntura joko dugu gaur egungoa hobeto ulertuko delakoan.

Egunkaria S. A. enpresa Euskarazko Komunikazio Taldea (EKT) bihurtu zen 2003an. Helburua, *Berria* argitaratzeaz gain, prentsako beste hainbat esparru betetzea zen. Hala, prentsa nazionaletik lokalerako pausoa hasi zuen EKTk. Eskualdekako *Hitza* markako egunkariak sortu ahal izateko EKTk Bertako Hedabideak S. L. sortu zuen. Hainbat irizpide finkatu zuen EKTk *Hitzak* sortzeko, horietako bat marka bateratuarena. Eskualdeko hedabide orok *Hitza* izena izango zuen. Iban Arregi Bertako Hedabideak enpresako zuzendariak esan digunez, egunkari horiek sortzeko eskualdeko eragileen inplikazioa ezinbestekoa izango zen. Aldizkariak zituzten euskara elkarteak hartu zituzten sozio naturaltzat. Beraz, bi eragile elkartu ziren *Hitzak* sortzerakoan: eragile nazionalak eta lokalak. *Hitzak* sortzeko enpresa egiturak hiru hanka ditu. EKTren ordezkari lana egiten duen Bertako Hedabideak-ek %35-40 du *Hitza* bakoitzean, beste %40 eskualdeko euskara elkarteek (izan bat, bi ala gehiago) eta gainerako %20 gizarte eragileek osatzen dute, hala nola, kirol elkarteek, ikastetxeek, jubilatuek... Iban Arregiri galdetu diogu ea nola hartu zuten herriarrek eta ordurako aldizkariak argitaratzen zituzten euskara elkarteek eskualdeko informazioa jorratuko zuen proiektuaren etorrera: “Hasieran, beldurretik eta desconfiantzatik bizi zuten, baina gu egitera gindoazena bakoitzak berak sortzeko

“Hernaniko Kronika, Goiena, Uztarriarekin konparatuta, bi sentsibilitate batzen dituen proiektua da *Hitza*, eragile nazionala eta lokala”
IBAN ARREGI,
BERTAKO HEDABIDEAK-EKO ZUZENDARIA

gaitasuna izan balu, ongi. Sarri gaitasunik ez dago bakarrik egiteko, horregatik proiektu bateratuen beharra. *Hernaniko Kronikak* funtzionatzen du eta bada kontuan hartzeko eredua, baina produktu handiagoa egin nahi baduzu, orrialde gehiagorekin... Gure ustez planteamendu egokiena eskualde mailakoa egitea zen.

Produktuen artean txokerik ez izateko hainbat moldaketa egin zituzten aldizkari batzuek. Guk gure proiektua osagarri izatea nahi genuen”. Azpeitiko (Gipuzkoa) *Uztarria* hilabetekaria, esate baterako, hamabostekari edo astekari bihurtzeko hausnarketan ari zen, Urola Kostako *Hitza* sortzeko zegoela. Azkenean *Hitza*ren proiektu

tuan parte hartzea erabaki zuen eta *Uztarria* bere horretan geratu zen. Arregik garbi du: “*Hernaniko Kronika, Goiena, Uztarriarekin* konparatuta, bi sentsibilitate batzen dituen proiektua da *Hitza*, eragile nazionala eta lokala. Hor dago diferentzia handia eta horrek alde onak eta txarrak dauzka”.

Krisiak eragindako aldaketak

Hasieran azaldu dugunez, sortu zirenez geroztik aldaketak izan ditu *Hitza* proiektuak; azkenekoak, batetik krisi ekonomikoak eraginda, eta bestetik prentsaren krisiak eraginda. Gaur egungo banaketa sistema ondorengoa da: *Berria* jasotzen duenak, asteazkenetan eskualde horretako *Hitza* ere jasotzen du, eta ostiraletan, *Berria*, herrialdeko *Hitza* eta eskualdeko *Hitza*. *Berria*ko harpidedunak ez baina *Hitza*koak direnek asteartetik ostiralera eskualdeko *Hitza* jasotzen dute eta ostiraletan herrialdeko *Hitza* ere bai. Iban Arregik adierazi digunez, “planteamendu hau abian jarri dugu eskualdetako *Hitzak* sendotzeko eta baita *Berria* sendotzeko ere. Ez da lehentasuna *Hitza* ez dagoen eskualdetan edizio propioa sortzea”. ■

Goiena, Hernaniko Kronika eta Hitza datutan

Hitzak

Argitaratzailea: Euskarazko Komunikazio Taldeak (EKTk) Bertako Hedabideak SLren bitartez parte hartzen du *Hitza* bakoitzeko enpresa argitaratzaileetan.

Langile kopurua: 59 (*Hitza* guztiek).

Irutxuloko *Hitza* (Donostia):

Tirada: 9.000 Aurrekontua: 450.000 euro Autofinantziazioa: %51

Urola Kostako *Hitza*:

Tirada: 8.500 Aurrekontua: 545.000 euro Autofinantziazioa: %58

Goierriko *Hitza*:

Tirada: 6.000 Aurrekontua: 635.000 euro Autofinantziazioa: %61

Oarso-Bidasoako *Hitza*:

Tirada: 6.000 Aurrekontua: 584.000 euro Autofinantziazioa: %50

Lea-Artibai, Mutriku eta Busturialdeko *Hitza*:

Tirada: 7.000 Aurrekontua: 720.000 euro Autofinantziazioa: %65

Tolosaldeko eta Leizaldeko *Hitza*:

Tirada: 7.500 Aurrekontua: 455.000 euro Autofinantziazioa: %62

Hernaniko Kronika

Argitaratzailea: Dobera Euskara Elkarteak.

Langile kopurua: 7.

Tirada: Astegunetan 4.000 ale eta asteburuetan 4.500. **Hedapena:** Hernani, Astigarra-gako Ergobi auzoa, Urnietako hainbat toki, Goizueta eta Arano.

Aurrekontua: 300.000 euro. **Autofinantziazioa:** %55.

Goiena

Argitaratzailea: Goiena Komunikazio Zerbitzuak Koop. E.

Langile kopurua: 49.

Tirada eta hedapena: Ostiraletan Debagoiena bailara osora doan, etxeko postontzietan 20.000 ale. Astelehenetan: harpidedunek etxean, eta kioskoan salgai. Tirada: 5.000 ale.

Aurrekontua: 2.300.000 euro.

Kooperatibako bazkidetza: Euskara Elkarteek %54: AED (Arrasate), Jardun (Bergara), Lai-xan (Oñati), Loramendi (Aretxabaleta), Axtroki (Eskoriatza), Idolaz (Antzuola), Goibeko (Elgeta), Txirritola (Aramaio) eta Gurel (Leintz Gatzaga). Udalek %27 eta lan bazkideek %19.

EUSKAL ANTZERKIA IRAKURGAI

azken argitalpenak:

Patxo Telleria

- Euskara senzilloaren manifestoa
- Larri Hazetara
- Euskarazetamol

Oier Guillan

- Herio heroi
- Arra. Arrarora.

eskura itzazu!!!

Arrainen bazka
Javier de Dios López

Ni naiz Hector, ni bakarrik
Jokin Oregi

Kinseyren showa
Jesús Díez

Haritzaren azalera zehatza
Aristides Vargas

Emmanuel Kanten azken egunak
Alfonso Sastre

Arriarmategian (isil-mihisilka)
Pablo Barrio

Bartzelona ahaztu
Carles Batlle

Baba zango-horiak
Catherine Zambon

Hegazkin guztiak galtzen zituen emakumea
Josep Maria Miró i Coromina

Durangoko
Liburu eta Diska Azokan

EUSKAL HERRIKO
ANTZERKIZALE
ELKARTEAREN

elkartearen stand-ea